

VERSTOPPERTJE SPELEN

DE POLITIEK ACTIEVE GRIFFIER

OPINIE

JOHN VAN DER RHEE

John van der Rhee is raadsgriffier in Haarlemmermeer en raadslid in Alkmaar

Een griffier is de partij-neutrale functionaris in dienst van het hoogste gekozen orgaan. Hij werkt voor dat orgaan, hij adviseert, helpt. Coacht en ondersteunt elke fractie en elke individuele volksvertegenwoordiger. Daarmee lijkt de griffier kleurloos. Een griffier kan vanzelfsprekend geheel en al a-politiek zijn, maar is vaak ook een politiek dier. Iedereen die zo dicht op de politiek zit heeft een oordeel, een voorkeur, is een zeer bewuste stemmer en is mogelijk zelfs lid van een politieke partij. Het lijkt alsof griffiers dit massaal menen te moeten ontkennen. Geen kleur als synoniem voor “door iedereen geaccepteerd”, in tegenstelling tot “gekleurd” als synoniem voor “partijdig” en zelfs als aantasting van de integriteit van het vak en de beroepsgroep. Verstoppertje spelen, noem ik dat. Ik wil af van dit onnodige drama en het klaarblijkelijke onvermogen dat griffiers als beroepsgroep aan hun volksvertegenwoordigers toedichten als het gaat om het beoordelen van de griffier.

Want wat staat er in elke vacaturetekst voor griffiers? “De kandidaat moet kennis hebben van politieke processen, politiek-bestuurlijke sensitiviteit bezitten en flexibel kunnen functioneren in een dynamische omgeving. Tevens moet hij sterke communicatieve vaardigheden hebben.”

Voorwaar een tekst waar elke kandidaatstellingscommissie zich op richt bij potentiële kandidaten. In profielschetsen van burgemeesters idem dito. Dat is niet vreemd. De ultieme kleurloze functionaris in onze democratie is de burgemeester. Toch bij uitstek een partijfiguur, want was eerder vaak raadslid en wethouder. Maar zodra deze partijtigger burgemeester wordt, is hij terstond partijloos. Als voorzitter van de raad adviseert hij elke politicus. Niet alleen vindt iedereen dat normaal, het is zelfs “not done” om de kleur van de burgemeester te betrekken bij het politieke spel. Waarom zou dat anders zijn bij griffiers, die net als burgemeesters, hun functie aan de raad te danken hebben. Ik schets in mijn blog hoe ik zelf met die uitdaging omga.

Het is van essentieel belang om transparant te zijn over politieke activiteiten, ongeacht welke commerciële of overheidsfunctie bekleed wordt. Mijn partijpolitieke activiteiten staan dan ook keurig vermeld in mijn CV. Het geeft perfect weer dat ik aantoonbaar inzicht heb ik in de (lokale) politiek, over politiek-bestuurlijke sensitiviteit beschik en persoonlijk herken waar raadsleden in de uitoefening van hun functie tegenaan kunnen lopen, een perfecte introductie in mijn ogen. Het schept ook ruimte om politieke activiteiten te kunnen (blijven) doen. Tenzij de werkgever daar beargumenteerd bezwaar tegen maakt. Daar de overheid een werkgever is met politieke participatie hoog in het vaandel, is dat vaak geen echt probleem.

*Burgemeester Th.L.N. Weterings en
griffier J. van der Rhee van de gemeente Haarlemmermeer*

In mijn jonge jaren was ik lid van de JOVD, nu actief binnen de VVD-bestuurdersvereniging. De vereniging is sinds de oprichting in 1946 de ontmoetingsplaats voor VVD'ers in het Openbaar Bestuur. De vereniging kent een aantal deelgezelschappen, waarin leden elkaar op functionele basis ontmoeten (o.a. waterschapbestuurders, wethouders, burgemeesters en fractievoorzitters). De Bestuurdersvereniging is uitgegroeid tot een ondersteunend apparaat voor haar leden en tot een platform voor kennisuitwisseling en discussie. Er is een deelgezelschap voor liberale griffiers en gemeentesecretarissen, functionarissen die in een unieke, maar relatief eenzame positie zitten, bovenop de lokale politiek. Een parallel met de positie van de burgemeester dringt zich ook hier op. Om te ontkomen aan die eenzame positie, verenigen griffiers zich, evenals burgemeesters, in regionale kringen en in een landelijke vereniging. Burgemeesters verenigen zich ook in vrijwel alle traditionele bestuurspartijen via partijlijnen, waar zij ook niet zelden interne bestuurlijke nevenfuncties bekleden. Bij de VVD doet een gestaag stijgend aantal griffiers en gemeentesecretarissen dat ook.

De ervaring van burgemeesters leert dat politiek actief zijn geen belemmering hoeft te zijn voor de functie van griffier. Natuurlijk is het voor de “gekleurde” griffier altijd zaak om rekening te houden met de beide rollen die hij heeft. De rol op de achtergrond enerzijds, waarin hij alle randvoorwaarden tracht te creëren om de lokale politici te laten schitteren, en de rol als politiek actief persoon mogen elkaar niet bijten.

Om dat te bewerkstelligen zijn slechts twee punten van belang. Enige politieke stuurmanskunst is een eerste vereiste, tevens een basisvereiste om überhaupt als griffier te kunnen functioneren. Transparantie is een tweede. Als je duidelijk bent over wat je doet en wie je bent, is het gecompliceerde probleem vaak niet meer aanwezig.

Want waarom zou de griffier zijn “kleur” buiten de functie kunnen laten? Er is in de rolopvatting en taakuitvoering geen verandering te verwachten. Je doet immers gewoon je werk, zoals altijd, ongeacht wie er voor je staat. En dat wijzigt niet omdat opeens kenbaar is dat je persoonlijk een politieke opvatting heb. Verstoppertje spelen is een spel van angst, om het niet goed te doen. Dat de VVD niet meedoet aan verstoppertje spelen, doet hopen op andere bestuurderspartijen die hier ook een stap in willen zetten. Laten wij hier volwassener mee om gaan. De beroepsgroep bestaat 12,5 jaar. Het wordt tijd om op te groeien. Of je nu liberaal, a-politiek, socialist of lokalo bent, je blijft een goede griffier. Punt. Wie niet weg is, is gezien ... ik kom!